

Konstitutionsutskottet

Ink 2018 -01- 23

Dnr 1030-2017/18

Till konstitutionsutskottet

2018-01-17

Statsministerns hantering av utrikessekretess i konstitutionsutskottet

Statsminister Stefan Löfven deltog den 8 maj 2017 i en öppen utfrågning i konstitutionsutskottet (KU). Statsministern var kallad till utskottet för att besvara frågor angående ett antal granskningsärenden, varav ett handlade om Utrikesdepartementets (UD) hantering av Sveriges kampanj för att få en plats i FN:s säkerhetsråd. Under utfrågningen läste statsministern högt från en lista över vilka länder som hade deltagit i ett seminarium i Stockholm. Deltagarlistan hade tidigare av UD försetts med en sekretessmarkering, som angav att innehållet i dokumentet kunde omfattas av så kallad utrikessekretess (offentlighets- och sekretesslagen, OSL, 15 kap. 1 §).

Under granskningen av UD:s hantering av säkerhetsrådskampanjen översände KU ett antal skriftliga frågor till regeringen. Två av frågorna handlade om att utskottet ville ta del av inbjudningar och andra handlingar som skickats till FN-ambassadörer och andra representanter från låg- och medelinkomstländer i samband med att de deltagit i ett visst seminarium i Stockholm. Till svaret från Statsrådsberedningen, daterat den 9 februari 2017, bifogades två sekretessmarkerade bilagor. Bilagorna innehöll bland annat uppgift om vilka som bjudits in att delta vid seminariet.

Statsministern läste upp nio av länderna på listan inför utskottet och tv-kamerorna under den öppna utfrågningen trots UD:s sekretessmarkering. Händelsen föranledde utskottets ordförande att omgående påminna om att UD uppgett att vilka länder som var inbjudna till seminariet omfattades av sekretess och att de inte fick omnämnas vid en öppen utfrågning. Ordföranden frågade därför om Regeringskansliet gjorde en annan bedömning än tidigare vad gällde utrikessekretess för uppgifter rörande de deltagande länderna. Statsministern svarade att någon annan bedömning av sekretessen inte gjorts av Regeringskansliet.

Enligt Offentlighets- och sekretesslagen (OSL) 15 kap. 1 § gäller sekretess som rör Sveriges förbindelser med en annan stat eller i övrigt rör annan stat om det kan antas att det stör Sveriges mellanfolkliga förbindelser eller på annat sätt skadar landet om uppgiften röjs. Den som röjer uppgift som den är pliktig att hemlighålla enligt OSL 15 kap. 1 § döms för brott mot tystnadsplikt enligt brottsbalken (BrB) 20 kap. 3 §. Enligt regeringsformen (RF) 13 kap. 3 § får statsråd endast dömas för brott i utövningen av statsrådstjänsten om han eller hon grovt åsidosatt sin tjänsteplikt. Om statsråd misstänks ha begått brott i tjänsten är det KU som har uppgiften att fatta beslut om att inleda förundersökning och att därefter pröva om åtal ska väckas. KU har i det nu aktuella fallet beslutat att inte inleda förundersökning. KU:s ordförande har sagt att det inte på föreliggande material kan uteslutas att statsministern har begått brott mot tystnadsplikten,

men att ett sådant eventuellt brott inte kan bedömas nå upp till den nivå som krävs enligt RF 13 kap. 3 § för att inleda förundersökning och väcka åtal.

Det faktum att KU har avstått ifrån att inleda förundersökning innebär inte att statsministerns agerande är invändningsfritt. Det finns fortfarande en rad utestående frågor som behöver få svar. Kände statsministern till UD:s bedömning av uppgifterna? Var den handling som statsministern läste ur försedd med sekretessmarkering? Vilken information hade statsministern fått av UD och av sina medarbetare på Statsrådsberedningen före utfrågningen? Varför lämnade statsministern dessa uppgifter under en tv-sänd utfrågning?

Om utskottet finner att uppgifterna som statsministern läste upp inte omfattades av sekretess inställer sig frågan varför UD bara några månader tidigare försett handlingarna i fråga med sekretessmarkering när de översändes till utskottet, och dessutom inför den offentliga utfrågningen med utrikesministern den 7 april framfört till utskottets kansli att uppgifterna inte borde nämnas under den utfrågningen.

Mot bakgrund av det ovanstående hemställer jag att KU granskar statsministerns hantering av de ifrågasatta uppgifterna och av de aktuella, sekretessmarkerade handlingarna samt, vid behov, UD:s sekretessmarkering av handlingarna.

Jonas Jacobsson Gjörtlér
Riksdagsledamot (M)